

OLOV SVEDDELID

Döden tystar mun

OLOV SVEDELID

Döden tystar mun

 SAGA
EGMONT

Olov Svedelid

Döden tystar mun

SAGA Egmont

Döden tystar mun

Omslagsfoto: Shutterstock

Copyright © 1964, 2020 Olov Svedelid och SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726411546

1. E-boksutgåva, 2020

Format: EPUB 2.0

Denna bok är skyddad av upphovsrätten. Kopiering för annat än personligt bruk får enbart ske efter överenskommelse med Saga samt med författaren.

1

Det lät som om åskan gick i korridoren. Jag var för ny på tidningen för att kunna uppfatta orden. Åter mullrade det. Jag delade rum med notischefen Helmer Lilja, och utan att se upp från ett avdrag om befattningsfrågor sa han:

- Det är dej han ropar på. Bäst du snor dej.

Jag suckade. Nu var det dags igen.

- Satans humör han har.

Lilja gjorde en krumelur i marginalen.

- Va? Rosberg? Tja, efter tio år så märker du det inte.

Det blir som ett brus i vattenledningsrören. Man skulle väl nästan sakna det, om han slutade gorma.

Med en dyster känsla av att tio år är en lång tid, gick jag ut i korridoren och fram till redaktionssekreterarens rum. Hastigt gick jag igenom mitt syndaregister men kunde inte hitta någon anledning till klagomål. Nå, alltid fanns det väl någon. Försiktigt stack jag in huvudet.

- Tjänare, Rosberg. Ville du mej någonting?

- Om jag ville någonting? vrålade han, om jag ville dej någonting? Ja, varför i alla miljoner blåsvedda tror du annars jag kallade på dej? Han betraktade mig ingående, liksom förvånad över en sådan kompakt enfald. Han vinkade in mig till stolen mitt emot, så att jag inte ens fick behålla den psykologiska fördelen av att stå en bit ifrån. Han prasslade olycksbådande med dagens tidning.

- Är det du som har skrivit om kommunalnämndens sammanträde i Svalöv?

- Ja, Jönsson blev sjuk, så jag fick hoppa in i stället.

Rosbergs utstående ögonklot borrhade sig in i mig. Han var inte stor, snarare gjorde han ett spensligt intryck, men hans röst kunde spränga berg. Enligt uppgift skulle han ha ett hjärta av guld någonstans, men under de fyra månader jag hade varit på Skåne-Posten, hade han lyckats dölja det väl. Han hade en förmåga att få en att känna sig skyldig till nattsvarta dåd bara genom att stirra på sitt speciella sätt.

- Vet du vem som ringde just nu? Ingenjör Eriksson, om namnet är bekant. Han var med på sammanträdet.

- Jaha.

Rosberg exploderade igen.

- Jaha? Det är allt du har att säga, va? Tänk om du i stället kunde stava hans namn rätt. Han stavar med x. Begriper du? Alltså inga små förbannade k och inga små förbannade s utan x rätt och slätt. Han frågade varför i jösse namn vi inte kunde ta reda på stavningen, och det frågar jag också. Nå?

- Jo ...

- Om det bara räckte med det, avbröt han mig utan vidare, men jag har kollat upp artikeln. Ordföranden heter Bengt S. Persson och inte Bengt F., och en av ledamöterna heter inte Häll utan Hall. Tre fel på en sån liten sak. Tänk om man skulle släppa dej på att redigera telefonkatalogen. Nå?

- Det var ju så bråttom den där kvällen. Sammanträdet drog ut sent och jag hade en liten grej till att skriva om hamnförvaltningen, så jag hann faktiskt inte kolla upp ...

Rosberg reste sig i sin inte särskilt imponerande längd, men liknade ändå åskguden Tor.

- Hör nu, redaktör Ralf Krook. Du har varit här några månader och jag har varit här i trettiåtta år, och hittills har jag aldrig saknat tid att kontrollera vad folk heter. Jag ger så många som flyger och far hur ni gjorde på Expressen

och Aftonbladet, men här på Skåne-Posten ska namnen vara rätt stavade. Är det klart?

- Ja, men du behöver väl inte ta i så för det.

- Ta i? vrålade Rosberg, så att väggarna dallrade, vad menar du med det? Här försöker man snällt och vänligt tala en nybörjare till rätta. Var inte oförskämd!

Jag lät det passera, även om ordet nybörjare skar i öronen. Visserligen var jag ung i förhållande till honom, 28 år, men jag hade i alla fall jobbat på tidning i snart tio år. Eftersom jag är stockholmare, hade jag börjat som volontär på en av huvudstadens kvällstidningar och faktiskt med åren flyttat fram och tillbaka mellan dem. Allmänna reportage med tonvikt på nöjen var min linje. För några år sedan fick jag erbjudande att bli reporter på en av tidningarnas filialer i Malmö, och eftersom jag just då var lite nere - en flicka som jag var mycket förtjust i hade gett mig på båten för en disponent i pappersbranschen med en Mercedes 300 och kredit på guldkrogarna, så hade jag accepterat. Flyttningen hade jag aldrig ångrat, åtminstone vad det gällde miljön. Malmö är en fin stad, vackrare och lugnare, en stad där man kan promenera med utbyte. Men redan första dagen kom jag på kant med avdelningschefen. Kontoret var inte stort och vi gnuggades mot varandra varje dag. Jag har lätt att komma överens med folk och tycker illa om att bråka, men några människor man möter reagerar man instinktivt mot. Det går inte att förnuftsmässigt förklara, man känner bara en våg av antipati. Han reagerade likadant. Vi bara såg på varandra och var omedelbart fiender. Inte så det märktes allt för mycket, men för en avdelningschef finns det otaliga sätt att göra livet surt för en anställd. Jag stod ut i två år, men så fick jag höra att Skåne-Posten behövde en journalist, sökte och fick jobbet. Aldrig har jag väl varit så lättad som då jag sista gången skakade hand med avdelningschefen och

hörde hans röst beklaga förlusten för tidningen samtidigt som hans ögon tindrade av glädje över att vara av med mig.

På Skåne-Posten trivdes jag rätt bra. Vi var tillräckligt få för att jobbet skulle bli omväxlande, men tillräckligt många för att det inte skulle vara pressande. Tidningen hade inte någon märkvärdig upplaga, men den hade ett mycket gott anseende och var säkert en god affär för Vincent Samuelsson, familjeföretagets nuvarande ägare och chefredaktör. Samuelsson var konservativ till sin läggning i så motto att han motvilligt accepterade nymodigheter, men å andra sidan var han känslig för vad tiden krävde och var inte halsstarrig. Även om Skåne-Posten ibland låg efter med nya metoder, så inte var det långt. Samuelsson hade också ett betydligt större socialt samvete än vad hans förmögna uppfostran kunde ge vid handen. Allt som allt en särdeles lämplig ledare för en tidning med folkpartifärg. Ibland kunde Samuelsson överraska med helt nya grepp, och ett av de greppen mötte jag i korridoren på väg tillbaka till mitt rum. Arne Nilsson, tidningens PR-man. Samuelsson följde noga med i utländska facktidningar och hade fått det intrycket att varje tidning med självaktning borde ha en PR-man för att förbättra kontakterna både inom och utom företaget. Han hade fått tag på Nilsson, och eftersom han inte var helt på det klara med vad PR egentligen innebär, vem är förresten det, så fick Nilsson fria händer. Han var heller inte så gammal på tidningen och förut hade han varit i det heliga landet, Amerika alltså, för att studera som han uttryckte det "advertising, public relation and sales promotion". Inga dåliga ord för de moderna illusionerna! Han markerade gärna sitt amerikanska förflutna genom att ge l:et i Nilsson en tjockare klang och ville gärna säga Arne med en dragning åt Earnie. Sedan han börjat på Skåne-Posten hade han försökt lägga sig till med skägg, vilket ju är outhärligt i vissa reklamkretsar, men växten var klen i

det unga ansiktet och de tunna röda fjunen kom honom bara att se ovårdad ut. Säkert tyckte Nilsson själv att det fick honom att se ut som om han kom direkt från Madison Avenue. Nilsson tog sitt arbete mycket allvarligt. Han hade nog läst allt som fanns att läsa om PR och behärskade till fullo alla de ytliga knep som de amerikanska reklamfilosoferna lär ut. Då Nilsson fick syn på mig skyndade han mot mig för att fullgöra sin plikt. Han gav mig ett bländande leende.

- Nä, men hej, Krook, jag skulle just leta reda på dej. Kul att se dej förresten.

- Säger du det. Var det något särskilt du ville?

Nilssons röst blev full av entusiasm.

- Jag ville bara säga att den där artikeln du skrev om Mickey Rooney i lördags var jättefin. Toppen.

- Tack ska du ha.

Nilsson klev ett steg tillbaka och betraktade beundrande min klädsel.

- Säg, det var en djädra snygg slips du har. Klär dej perfekt. Var har du köpt den?

Automatiskt flög mina fingrar upp till slipsknuten. Jag hade fått slipsen av Lia, något som just då sänkt min tillgivenhet för henne några grader. Den morgonen hade jag upptäckt att mitt lilla slipsförråd var moget för tvätt och att bara den här skapelsen återstod. Då jag knutit den framför spegeln hade några rader från Wodehouse stått framför mig, "inte en sådan slips han velat bli funnen död i ett dike med". Jag tror knappast Nilsson såg hur den såg ut, men hans tränade öga hade lagt märke till en ny detalj som givetvis måste beundras. Nilsson gav mig en uppmuntrande blick och ett nytt strålande leende innan han försvann mot sätteriet, förmodligen för att gå runt och klappa sättarna på axeln. Han ville nog väl, tänkte jag, men mekaniken kräver rutin innan den blir omärklig. Jag beslöt mig

hämndlystet för att ge honom slipsen i present på hans födelsedag.

Vi var trångbodda på tidningen och de små lokalerna utnyttjades till det yttersta. Den plats jag satt på var egentligen avsedd för en äldre redaktör, som emellertid legat sjuk en längre tid. När han kom tillbaka hade jag ingen aning om var jag skulle placeras.

På Liljas och mitt gemensamma skrivbord hade Sigvard Andersson satt sig. Lång, mager, utan haka. Han såg minst av allt sportig ut men på sporten arbetade han, och om sport kunde han skriva, många tyckte att han skrev bättre än sportchefen Tore Byström. Han och Lilja var hästsporttokiga, de spelade på allt som rörde sig med svans och fyra ben. Nu var Jägersro på tapeten. De hade lagt upp programmet mellan sig och sidorna var fullklottrade med mystiska tecken. De var så fördjupade i veckans V-femman att de knappast märkte mig. Andersson svängde upprört sin långa knotiga hand i uttrycksfulla gester.

- Halo Boy? På torr bana? Min käre Lilja, den hästen får nog betrakta de andra djurens eleganta svansföring på söndag. Längre fram kommer den inte.

- Halo Boy är bergis. Vi kan ta honom ogarderad. Han sprang ju för fasen på en tjugotvå för fjorton dar sen. Och kom inte stickande med Buster nu igen. Man kommer väl ihåg förra gången du tog ut den ...

Andersson protesterade avmätt.

- För det första passade inte banan Buster den dystra söndagen. För det andra var det en lärling som körde. För det tredje står den bättre till nu.

Diskussionen fortsatte, men jag orkade inte lyssna längre. Hur många säkra vinnare hade jag inte hört paret ta ut på lördagen och hur många förklaringar till varför de blivit slagna hade jag inte hört på måndagen?

- Hur orkar ni fortsätta? frågade jag. Att ni inte tröttnar. Det måste kosta er en massa pengar. Hur har ni råd?

Jag visste standardsvaret.

- Min gode Krook, sa Andersson, det finns faktiskt tidningen närstående personer som blivit förmögna tack vare de tjänstvilliga hästarna.

- Jag vet, jag vet. Hoff vann nästan tvåhundrausen, det har jag hört till leda. Men sånt händer inte två gånger.

Lilja lutade drömmande huvudet i händerna.

- Nästa gång kan det bli vår tur. Och då du, då sitter inte gubben Lilja kvar på den här stolen många sekunder till. Då ... Han lät orden flyta ut i ett obestämt intet, men hans min antydde förhoppningarnas Schlaraffenland, fyllt av bilar, båtar, skraddarsydda kläder, rivieraresor, pondus och bugande kypare. Hoff var den man som gav deras drömmar en prägel av verklighet, en krok att hänga upp hoppet på. Det väckte allmän förundran, hade jag hört, då Valentin Hoff ett par år tidigare förklarat att han vunnit nästan tvåhundrausen på en V-femma på Åby, men att han ändå skulle fortsätta som tidningens teaterkritiker. Hoff var oerhört teaterkunnig och mycket fruktad för sina obarmhärtiga recensioner, men han kunde också se och berömma kvaliteter som annars skulle gått spårlöst förbi. I sin tidiga ungdom hade han själv varit en rätt duktig skådespelare, förste älskare, något som man hade svårt att tro då man såg hans enorma kroppshydda. Men eftersom han också var lång, verkade han inte bara fet utan gav intryck av kraft och viljestyrka. Hans auktoritet var bedövande, och han tyckte inte om att bli motsagd. Första veckan hade jag gjort en anmärkning mot honom, men blivit så tillplattad att jag känt mig överkörd av en andlig ångvält. Han var alltid mycket elegant, på gränsen till sprättighet, och kom och gick som han ville på tidningen. En gång hade han visst varit gift men var skild sedan

många år tillbaka och nu förlovad med Stina Wallman, en av Skåne-Postens två kvinnliga medarbetare, en medelålders rar kvinna som hade hand om damsidan. Han var inte särskilt populär, men jag tyckte bra om honom ändå trots hans avsnoppning. Han var rejäl, tyckte jag, och rakt på sak. Men det är klart, har man ett par hundratusen på banken har man råd att vara rakt på sak.

- Redaktionskonferens om en kvart, kära bröder, sa Andersson.

Vi hade redaktionskonferens tre dagar i veckan, tisdag, torsdag och lördag. Meningen var att vi skulle dryfta nya reportageuppslag, komma med redigeringsidéer och bli utsatta för kritik av Rosberg. Jag beslöt mig för att skriva färdigt den artikel jag höll på med, men maskinen fungerade inte. Typerna gick inte upp. Jag lyfte på huven. I mellanrummet låg en liten svart boll. Jag tog upp den och såg närmare på den men begrep ingenting. Kramade den lite hårdare och plötsligt exploderade den, som när man drar upp korken ur en vinflaska, och en svart vätska sprutade upp i ansiktet. Vad var nu detta? Jag rusade upp från stolen och kände mig vettskrämd, men hejdade mig då jag hörde Liljas fnittrande skratt. Jag begrep.

- Du och dina förbannade skämt! skrek jag, för jag var upprörd, men Lilja vinkade hjälplöst med handen och hängav sig åt sina skrattparoxysmer. Han var obotlig. Det var hans största lycka att få pröva sina practical jokes på alla och så ofta som möjligt. Drack man kaffe med honom, kunde man vara övertygad om att spindlar flöt upp till ytan eller att skeden plötsligt löstes upp. I wienerbröden kunde ligga en gummiskiva och satte man sig på stolen fanns där en anordning som gjorde att det lät som en lördagskväll på ett malajkompani. Första gången jag hälsade på honom hade han en ring på sig som kunde ge elektriska stötar. En blick på det häpna eller ilskna offret var nog för Lilja. Det

räckte till en lång stunds fnitter och han tog varje genomfört skämt som en personlig seger. Om man skällde på honom blev han ännu mer belåten, det var ett bevis på att han lyckats. Det spelade ingen roll för honom om den utsatte gjorde sig illa eller förstörde sina kläder, skämtet var huvudsaken. Jag brydde mig inte om att säga åt honom vad jag tyckte utan gick ut på toaletten för att försöka få bort smörjan. Men med tvål gick det inte. Jag gnuggade kinderna men spred bara ut vätskan. I spegeln liknade jag en något ljushyllt Al Jolson men kände mig inte i form att sjunga Sonny Boy. Jag har alltid avskytt mekaniska skämt, massproducerade lustigheter som framkallar humorlös skadeglädje. Buttericks julannonser fyllde mig alltid med häpnad över att det fanns folk som köpte sådana produkter, men Lilja var ett bevis på att marknaden var omätlig. Det var en av orsakerna till att jag gärna ville byta rum. Smörjan i ansiktet fick sitta kvar till efter konferensen.

Vi samlades i styrelserummet. Hoff satt och talade lågt med Stina Wallman som såg uppmärksamt på honom. Rosberg satt och gjorde några bistra anteckningar. Andersson och Lilja hade kommit till nästa lopp i programmet, och den senare kunde inte behärska sin munterhet då han såg mitt mörkhyade ansikte. Jag murrade åt honom. Byström beskrev sitt specialslag från sin aktiva boxartid för en överväldigad Nilsson. Samuelsson kom alltid på minuten och det var fortfarande några minuter kvar då dörren slets upp och en av fotograferna. Nicklasson, eller Plåt-Nicke som han kallades, stack in sitt rödbrusiga huvud och ropade förtjust:

- Grabbar! Hon har guldskor på sej idag. Det är inte klokt.

Ingen tvekan om vem "hon" var. Tidningens andra kvinnliga journalist, Åsa Norling. Hon gick inte, hon gled in. Varje gång jag såg henne undrade jag varför hon

stannade kvar på tidningen. Hon skulle väl kunnat nappa åt sig vilken penningstark kille som helst och inte gå och slita för avtalsenlig lön, som sannerligen inte är något vidare. Ett litet leende, på en gång oskuldsfullt och gåtfullt, tunga ögonlock, en hy som en kosmetikers mästarpöv, mörkt glänsande hår, en figur som sannerligen inte kunde vara mer fulländad, raffinerat enkla kläder. Och som sagt nu hade hon guldskor på sig. Byström stirrade på hennes skimrande fötter.

Åsas röst var djup och hon talade långsamt och tydligt, hon drog ut på vokalerna och det gav hennes tal en sugande effekt.

- Ohlsons hade fått in dom från Italien. Jag tycker dom är så söta. Tycker inte du?

Byström skakade på huvudet, förstummad. Skåne-Postens sportchef var ingen vän av flärd och lyx. Åsa satte sig på sin stol, drog sedesamt ner sin kjol över knäna och drack en klunk kaffe medan vi väntade på Samuelsson. Regel var att vi skulle dricka kaffe medan vi diskuterade, eftersom Samuelsson hade räknat ut att vi ändå tog en kaffepaus senare, och nu förenade vi nytta med nöje. Åsa föredrog iskallt kaffe och hennes kopp var alltid islagen i förväg.

Samuelsson kom in och vi började utan ceremonier. Också han slängde en undrande blick på Åsas skor men sade ingenting. Han kom över huvud taget sällan med kritik, det lät han Rosberg sköta med den äran. Samuelsson var några och sextio, han visste sin makt och brukade den därför inte ofta, håret var gråsprängt men lika tjockt som i unga dagar. Hans röst var lite färglös och han verkade snarast timid och tillbakadragen.

Rosberg bläddrade i papperen.

- Wallman, ditt reportage från mannekänguppvisningen på Domus var bra men kanske något för långt. Bilderna var

inte särskilt lyckade, men på det hela taget var det bra.

- Det var de enda bilder jag kunde få, klagade Stina Wallman, men såg i alla fall nöjd ut. Hon hade kommit lindrigt undan.

Rosberg fortsatte.

- Byström, varför hade vi ingen man på brottningarna? Folk har ringt och frågat.

Byström ryckte till.

- Vi har ont om folk och det vet du. Den kvällen var det ju fotboll mellan Malmöalliansen och ett österrikiskt lag och det måste jag själv bevaka. I Helsingborg var det friidrottstävlingar med några hitflugna amerikanare. Så hade Jagers kvällstrav. Brottningarna var ju inte av något större intresse och vi publicerade i alla fall resultaten.

- Du får försöka organisera bättre, sa Rosberg, tre har ringt och det betyder massor av folk som vill läsa mer om dom där brottningarna.

Byström rullade ilsket med axlarna, som om han förberedde sig för sitt förr så berömda högerslag.

- Man hinner väl inte bevaka allt heller, man får ta det viktigaste.

Rosberg fortsatte. Han var färdig med sporten.

- Åsa, ditt reportage från Allmänna sjukhuset var verkligen opersonligt. Fanns det verkligen inget mer att säga?

Åsa svarade inte, hon bara log sitt lilla leende. Hon besvarade aldrig kritik. Rosberg väntade heller inget svar. Han fortsatte, denna gång tveksamt:

- Så var det bara en liten sak till. Hör du, Hoff, kan du inte göra teaterrecensionerna lite kortare? Vi var tvungna att stryka ett priskrig i Ystad för din sista långa recension.

Hoff var en lika god ögonborrhare som Rosberg. Han rätade på sin stora gestalt och pekade med ett väldigt pekfinger på redaktionssekreteraren.

- Vet du vad teater är egentligen? Det är uråldrig kultur, det är förfining, det är en fest för dom högre sinnena. Teater är något internationellt, samma problem ventileras på olika språk. Teater är författare som arbetar i årtal på att finna en form som griper åskådaren. Teater är regissören, en lyhörd person, som ska ta vara på minsta skiftning som kan engagera oss. Teater är skådespelare som vänder ut och in på sej för att behaga oss. Teater är vi som låter oss fångas, vi ser, ler, skrattar och gråter. Teater är dom intryck som vi får och som kan bestämma dom normer vi dömer efter, teater är minnen med fest och ljus. Vad har du att sätta mot det? Att tomaterna är fem öre billigare i Ystad.

Rosberg var mörkröd.

- Jag menade ju bara att du kunde skriva lite kortare.

- Du är redaktionssekreterare, du kan ju stryka vad du vill i manus. Men vid första ord du stryker i mitt manus, så står min plats till förfogande. Det är jag, Valentin Hoff, som är teaterexperten. Du är bara en eländig nolla, även om du en gång fick vara med i en buskispjäs.

Rosberg hade en gång varit statist i en friluftspjäs, ett avslöjande som han bittert ångrade, eftersom Hoff var mycket noga med att påminna honom om det vid deras ideliga sammandrabbningar. Rosberg var grovhuggare, den burduse, och hade inget att sätta emot Hoff's tirader. Han mumlade någonting ohörbart, men man kan gissa sig till att det inte skulle låtit vackert. Jag satt och njöt av Rosbergs nederlag. Det betydde också att dagens ris var utdelat, och man gick över till annat. Nilsson harklade sig.

- Det är en sak som jag ville tala om när vi är här allihop. Jag har bytt namn. Heter man något på -son, så bör man absolut byta. Jag menar ... att ... alltså ... Nilsson trasslade bort sig. Samuelsson och Andersson stirrade på honom. Dålig PR för Nilsson.

- Alltså, ryckte han upp sig, jag har bytt namn. Jag heter numera Nilgers.

- Nilgers, så bra då, sa Stina Wallman lent, då behöver du ju inte märka om handdukarna.

- Det kan du ju använda när du åker tillbaka till Amerika igen, fnös Byström.

- Det var ju ett trevligt namn, sa Samuelsson. Men alla kanske inte behöver byta, eller vad tycker Nilsson, förlåt - Nilgers?

- Nej, det är klart, instämde Nilgers ivrigt, har man ett så trevligt namn som Samuelsson så ska man behålla det, självfallet, det är skillnad på såna namn som Nilsson eller Johansson eller ...

- Andersson, inflikade Andersson mörkt.

Situationen började bli pinsam för namntagaren.

- Jag har alltid undrat, frågade Åsa med sin djupa långsamma röst, hur länge du egentligen var i Amerika och studerade reklam?

- Åh, det var en tid.

- Inte så länge, va? Jag träffade en person som var där samtidigt med dej. Han kände dej och han påstod att du inte var där längre än en månad.

Nilgers rodnade och började stamma.

- Jo, ja, det vill säga ... Du förstår, kurserna är väldigt koncentrerade. Man får läsa dag och natt ... Man kan inte jämföra med hemma ... Det är ett väldigt speciellt ämne också ...

Samuelsson rynkade pannan och lät ovanligt bister.

- Var Nilsson eller Nilgers bara där en månad? Jag fick det intrycket att ni var där längre.

Byström gillade inte Nilgers.

En månad! Att du kom ihåg svenskan när du kom hem.

- Nåja, fortsatte Samuelsson, Nilgers kan kanske tillräckligt mycket ändå för att det ska räcka för vår lilla

tidning. Han sa det överslätande, men ögonbrynen var fortfarande rynkade. Nilgers aktier hade sjunkit en hel del. Och givetvis var det Åsas fel. Hon var avskydd av alla, utom möjligen av mig, eftersom jag inte råkat ut för henne. Hur hon bar sig åt kan jag inte förklara, men hon lyckades ta reda på allt det som andra ville glömma, och dra fram det i dagsljuset. Vi har väl lik i lasten lite till mans, något som vi vill låta stanna i mörkret, men Åsa Norling verkade förtjust i att kunna genera folk. Hon sa det så oskyldigt, som i förbifarten, och satte upp ett förvånat ansikte om någon skällde på henne. Hennes standardreplik var: "Herregud var det så märkvärdigt? Det trodde jag alla visste!" Samuelsson var den enda hon egentligen inte vågade sig på, hon var inte dum, men vi andra gick aldrig säkra. Hon såg närmare på mitt ansikte. Jag hade nästan glömt bort att jag var färgad.

- Titta på lille Krook, så han ser ut. Du är kanske svartsjuk, min vän.

Jag log ihåligt åt den enkla vitsen. Hon fortsatte.

- Inte behöver du vara svartsjuk. Lia har säkert kommit över den där historien med Rune Ström.

Jag greps av en hisnande känsla.

- Hur vet du att Lia och jag ...

Hon formade munnen till ett O.

- Det är väl ingen hemlighet? Och tänk nu inte mer på Rune Ström, det var nog inte så allvarligt som det verkade.

Konferensen fortsatte nu med kommande reportageuppslag, men jag lyssnade inte. Vem hade gått och pratat om Lia och mig? Lia hade förr varit på Skåne-Posten men flyttat till en konkurrent och hon hade aldrig dolt sin avsky för Rosberg, därför hade vi heller inte basunat ut att vi hade sällskap. Jag var mer förtjust i henne än jag lät påskina, hon var rar och söt, inte dockliknande utan friskt söt, glad och pigg. Tänk inte på Rune Ström,

hade Åsa sagt och givetvis tänkte jag inte på annat. Vem fan var Rune Ström?

- Krook!

Jag ryckte till.

- Va? Förlåt, jag hörde inte.

- Nu har jag frågat dig tre gånger ... började Rosberg men avbröts av Stina Wallman.

- Men Axel, du ser väl hur långt borta Ralf är. Han tänker förstås på sin flicka.

- Varför ska du komma och störa hans jämvikt, frågade hon Åsa, var det verkligen nödvändigt att prata om en rival? Låt du var och en sköta sina affärer!

Åsa spärrade upp sina stora ögon.

- Men vad menar du, Stina? Skulle jag ... Det är väl bara bra för honom att få veta att han har slagit någon ur brädet. Det är ju inte alla som lyckas med det, svarade hon på sitt kryptiska vis. Hennes antydningar var värst. De antydde att hon fått veta något som hon så småningom kanske skulle tala om i klarskrift, men att hon gärna ville låta sitt offer så länge som möjligt leva i ovisshet om hur mycket hon visste och hur mycket hon skulle berätta.

- Sluta nu tjafsa, avbröt Byström vidare diskussion. Vi har mycket att gå igenom. Vår nye fotograf tog fina sportbilder i söndags. Jag föreslår att vi skickar honom till Köpenhamn nästa fredag till landskampen.

- Han är duktig. Det är en söt pojke, också, instämde Åsa.

- Det hör väl inte hit hur karln ser ut, fräste Byström.

- Det finns många som tjänar bra på fotografier, fortsatte Åsa och lät blicken svepa över oss.

Samuelsson tittade frågande på henne.

- Hur så? Tänker du kanske övergå till att bli pressfotograf?

- Inte alls, Vincent lilla. Man behöver ju inte fotografera för att bli rik på foton.

Vi satt som levande frågetecken. Men vi visste att det inte lönade sig att fråga, svaret skulle bli ett leende.

- Nåja, sa Samuelsson, vi har kommit vid sidan av ämnet. Jag håller med dej, Byström, han är duktig. Skicka honom till Köpenhamn. Rosberg, fördela uppdragen.

Redaktionssekreteraren fördelade surmulet de klara jobben, han hade inte kommit över Hoff's avsnoppning. Jag satt och längtade efter att få gå och försöka bli ren. Lilja var lycklig. I över en timme hade han fått njuta av mitt färgade ansikte, och ännu lyckligare skulle han bli. Detta var hans stora dag. Han bjöd Åsa tjänstvilligt på ett wienerbröd. Då hon började tugga på det kom fragda fram ur munnen. Det såg ut som om hon skulle raka sig. Hon märkte det inte först, men då hon såg våra blickar och hörde Liljas gutturala fnittrande tog hon hastigt fram en fickspegel och rusade sedan därifrån. Hon hade sett för löjlig ut och eftersom det var Åsa det gällde blev skadeglädjen än större. Vi brast ut i ett hjärtligt gapskratt, och till och med Samuelsson drog på munnen. Lilja som för en gångs skull kände sig omströmmad av välvilja för sitt skämt kunde inte röra sig, han bara flämtade efter luft. Plötsligt slogs dörren upp till rummet igen och Åsa stod där på tröskeln. Hon bar spår av tvättning och hennes nylagda makeup var slarvigt gjord, en ovanlighet då det gällde henne och ett bevis för att hon var starkt upprörd. Liljas angrepp på henne måste ha tagit hårdare än väntat. För första gången sedan jag kommit till tidningen såg hon direkt elak ut. Hon hade dragit tillbaka läpparna till ett stelt varggrin och ögonen var smala springor. Hon skrämde mig, och hon hade tydligen samma effekt på alla för vi tystnade.

- Det där ska du få igen, Lilja, mumlade hon knappt hörbart, väsende. Och ni andra också. Det tyckte ni var roligt förstås. Men vänta bara. Vi får väl se vem som skrattar sist.

- Var inte så teatralisk, sa den erfarne Valentin Hoff, jag ser nog att du spelar. Förresten var det ju bara ett av Liljas idiotiska påhitt.

Åsa verkade inte ha hört honom och jag tror inte hon spelade. Plötsligt förstod jag att hon måste ha en enorm stolthet och att det som inträffat var en stor förödmjukelse för henne. Hon var ur stånd att se på sig själv med ett småleende, hon tog sin egen person på dödligt allvar.

- Jag hörde er nog, fortsatte hon att mumla, men ni ska få ångra er. Kom ihåg det. Ni ska få ångra er. Med något som liknade en snyftning försvann hon, och vi hörde henne springa bort till sitt rum och låsa dörren om sig.

- Det var en något stormig konferens, sa Samuelsson, men vi låter den väl vara avslutad för idag. Krook, får jag tala med er i mitt rum.

Vi reste oss. Hoff's avskedsreplik:

- Vincent, du får säga åt henne som lagar kaffe att vi vill ha en bättre sort. Det här är smaklöst och urvattnat, precis som den pjäs som Rosberg var med i.

2

Vad kunde chefredaktören vilja mig? Men det var inget allvarligt. Med en handrörelse bjöd han mig sitta i besöksstolen. Jag såg mig uppskattande omkring. Det var verkligen ett snyggt rum. Trångboddheten hade i varje fall inte gått ut över chefen. Det var ett rum som andades tradition, säkert hade ingenting ändrats i det på många år, men det var påkostat och gediget från början med en tidlöst vacker inredning. Skrivbordet var stort, men Samuelsson lutade sig fram över det så att han kom närmare mig. Lutade fingertopparna mot varandra och frågade:

Hur är det, trivs Krook på tidningen?

- Tack, jag trivs alldeles utmärkt. En del är väl mindre bra, kanske, men på det hela taget är jag nöjd.

Samuelsson nickade.

- Det är rätt, Krook, ingenting är fullkomligt. Men jag är glad över att Krook trivs hos oss. Jag förmodar att vad ni menar kanske är mindre bra är redaktionssekreterarens något burdusa sätt.

- Tja, lite artigare kunde han kanske vara.

Åter nickade han.

- Jag förstår att Krook tycker det. Men Rosberg är en duktig, en mycket duktig tidningsman och han har gjort Skåne-Posten ovärderliga tjänster. Jag låter honom ryta ibland, det må vara honom tillåtet.

Han såg begrundande på mig som om han övervägde ett beslut. Så sa han:

- Visste ni att han har en lam dotter?

Jag skakade på huvudet. Det kom som en överraskning för mig. Jag visste inte ens att han var gift, och det sa jag också.

- Änkling. Hans fru dog i en bilolycka strax efter dotterns födelse. Flickan är elva år nu. Hon kommer aldrig att kunna gå, hon är helt förlamad från midjan och neråt. Varje morgon innan han går hit sköter han om henne. Är det vackert väder kör han henne i Slottsparken i hennes rullstol. På dagen har han en dam anställd som ser till henne. På kvällen lagar han mat åt dom båda, berättar sagor för henne, leker med henne och sjunger för henne. Varenda kväll, Krook! Varenda ledig stund tillbringar han i hennes sällskap. Han har köpt ett litet sommarställe nere vid Ystad där ingen kan se dom. Dit kör dom så fort det är något så när varmt. Är det badväder, bär han henne ut i vattnet, så att hon kan känna hur det känns att simma. Han håller i henne och hon simmar med armarna. Hon avgudar honom.

Det blev tyst. Jag kände mig helt omtumlad. Var detta Rosberg, råskinnet?

- Det är inte så många som känner till det här. Krook undrar kanske varför jag berättar det för er. Men jag har lett den här tidningen i många år, jag har sett journalister komma och gå, en del har jag tyckt bra om, som jag gör om er, Krook, och jag hoppas ni stannar. Ni har näsa för nyheter, ni är envis, ni är orädd, ni har en trevlig stil. Men ni är ännu ganska ung, och jag har berättat det här för er för att ni ska förstå att inte döma andra enbart efter ytan. Jag drog upp det nu efter det ganska stormiga mötet vi hade alldeles nyss. Jag erkänner att jag inte känner Åsa Norling så väl trots att hon varit här länge, men hon är på något sätt oåtkomlig. Å andra sidan är hon duktig i sitt arbete. Jag tror att hon är mycket olycklig, Krook, det är synd om henne. Alla tidningsmänniskor är individualister,

annars skulle de inte passa för ett arbete som kräver så mycket av egna initiativ. Alla avskyr henne, jag vet det. Men nu vill jag be er, Krook, att försöka hjälpa henne. Jag tror på henne, och hon kan säkert utvecklas positivt, men hon behöver hjälp. Ni har inte varit här så länge att ni rimligtvis kan vilja henne något ont. Vill ni göra det för min skull?

Jag såg honom stint i ögonen.

- Det lovar jag. Och tack för förtroendet.

- Jag är övertygad om att ni respekterar det. En annan sak. Samuelsson reste sig och sträckte fram handen.

- Jag heter Vincent.

Jag mumlade det sedvanliga tack-skall-du-ha.

Samuelsson var inte känd som den som springer och lägger bort titlarna i onödan, ett par år ville han gärna kallas direktör innan han blev intimare. Och jag hade varit där i fyra månader. Jag kunde bara tyda det så, att han verkligen menat vad han sagt, dels om min egen person dels ifråga om hans oro för Åsa.

All right, jag skulle göra vad jag kunde. Men hon var inte på sitt rum. Den lätta sommarkappan hängde kvar, så hon var fortfarande inom företaget. Inne hos Hoff satt Stina Wallman och då jag kom in hörde jag hur han frågade henne om hon ville följa med ut till hans sommarställe på kvällen. Jag visste var det låg, en vacker vit gammal restaurerad skånelänga uppe vid Ringsjön med en stor skogbevuxen tomt. Han höll några ridhästar där också och ibland kom han till tidningen i riddräkt, något som alltid kom oss att skänka de arma hästarna en medlidsam tanke. Hoffs format passade möjligen elefanter. De visste inte var Åsa fanns och båda verkade irriterade.

- Åsas uppträdande svär mot allt det emancipationen vill ha genomfört, sa Hoff. Hennes uppförande är kvinnligt i sämsta mening. Hon är skvallrig, intrigant som den värsta

teaterapa, förlåt Thalia, och hon är gemen. Den dagen hon slutar här och börjar på Malmö Aftonblad höjs den moraliska kvalitén på båda tidningarna. Han avskydde kvällstidningar. Stina Wallman nickade instämmande, som hon alltid gjorde åt det hennes fästman sa. Hennes motvilja mot Åsa kunde förstås bero något på feminin avundsjuka. Stina var duktig och rar, men också färglös till det yttre, hennes hår hade börjat gråna och hon använde endast så mycket smink att hyns grådaskighet doldes nödtorftigt. Jag förstod inte hur den vitale och energiske Hoff hade kunnat fastna för henne, men så vitt jag kunde bedöma var det äkta tillgivenhet mellan dem.

Visserligen kunde Stina någon gång komma med en överlagd giftighet, men oftast var hon snäll och ville alla väl.

- Inte ska du väl gå och se ut som Othello.

Jag hade totalt glömt hur jag såg ut.

- Ta den här rengöringskrämen, sånt där brukar gå bort med först fett och sen tvål.

Jag smorde in hela ansiktet med den feta salvan och gick in på toaletten för att skölja av mig. Tvättrummet var gemensamt för båda könen, först därefter vidtog den nödvändiga uppdelningen. Det var halvskumt därinne, men jag lät dörren stå öppen när jag tvättade mig, eftersom kontakten satt avigt till utanför, men det var för mörkt för att jag skulle kunna avläsa resultatet. Jag tände lampan. Stelnade till. Krämen hade varit rätt medel. Nu såg jag ut som vanligt i ansiktet igen. Men tvärs över spegeln hade någon skrivit med stora slarviga bokstäver.

Åsa håll käften. Annars ...

Jag hade underskattat Nilgers. Han var inne hos Sigvard Andersson och med tanke på exnilssons blamage hade jag trott att Andersson skulle vara sur, men han sken och var

glad som en hushållsmaskinsdemonstratör på S:t Eriksmässan. Nilgers vände sina beundrande ögon mot mig.

- Vet du att Andersson leder vinnarligan bland dom skånska tidningarnas förhandstips? Det ska vi sannerligen slå hårt på i reklamen. Det är ju toppen!

- Det trodde jag min slips var.

- Va? Ja, men håll med om att han är en jättebra kraft för tidningen som kan plocka ut hästarna på det sättet. Kommer vi att få många prenumeranter på. Hur bär du dej egentligen åt, Sigvard?

Andersson såg så blygsam ut som han anständigtvis kunde.

- Tja, man måste ju kunna en del ...

- En del? Ånej, det räcker nog inte med det. Man måste nog kunna förbannat mycket, slog Nilgers fast med eftertryck. Svordomar låg inte bra till för honom. De verkade inte hemtama i hans mun utan lät tillgjorda och ansträngda. Jag begrep inte hur Andersson kunde svälja allt detta, men man märker mer och mer hur allt går hem, det finns inget smicker som är så grovt att mottagaren inte tror att det ligger ett korn av sanning i det. Och Nilgers hade dessutom ett ärligt och oskyldigt ansikte. Andersson gav sig nu ut på hippologiska irrfärder medan PR-chefen andäktigt sög i sig visdomen. Nilgers skulle säkert gå mycket långt. Jag avbröt dem, men ingen visste var Åsa fanns.

- Utan att vilja vara oartig måste jag tillstå mitt ringa intresse för henne, sa Andersson. Eller uppriktigt sagt, det ger jag tusan i.

Driven av en plötslig impuls frågade jag:

- Vad har hon gjort dej? Varför tycker du så illa om henne?

Han drog tillbaka sin diminutiva haka och blev plötsligt tillknäppt.

- Det har många orsaker.

Han vände sig mot skrivmaskinen och började hamra på den.

Avspisad.

- Vad säger du om henne, Nilgers?

Han blev för ett ögonblick bragd ur fattningen och lät skymta ett hastigt uttryck av ilska, men plikten segrade.

- Hon skriver väldigt trevligt.

- Det var inte det jag menade. Är du inte lite förbannad för att hon avslöjade din korta amerikaitid?

- Vad menar du med avslöja? Jag har aldrig sagt hur länge jag var där, bara att jag studerat där. Och som jag sa tidigare, kurserna är komprimerade och kan inte jämföras med svenska förhållanden.

- Så du har ingenting emot henne?

- Jag känner henne så litet. Men hon skriver bra och är säkert en tillgång för tidningen.

Säkert var hon en tillgång för tidningen, men var fanns nu denna tillgång? Hon verkade spårlöst försvunnen.

Lilja tittade upp då jag stack in huvudet genom dörren.

- Jaså, har du fått bort färgen nu? flinade han. Du såg för festlig ut.

Jag brydde mig inte om att svara på det. Ämnet var inte aktuellt längre.

- Har du sett Åsa?

- Nej. Är hon på krigsstigen?

- Det vet jag inte. Men det skulle inte förvåna mej efter vad du gjorde henne.

- Det var väl ingenting. Ett skämt bara. Hon kan inte göra mej nånting.

Kanske. Men varför såg han så orolig ut?